

Házunk tája
Téli történetek
Magyarok
története
Lélekgondozó
Vidám oldal

Alapította Tar Károly

Magyar

Liggett

II. sorozat 15. szám — 2020/1

A tartalomból:

Házunk tája

Észak, Norvégia és Magyarország

Harmincéves évfordulók

Aranyosgerend

Eszik-e húst az ördög?

A jövő nemzedéke

Téli történetek

Kolozsvári anizksz

Aranyosgerend

Magyarok története

Trianon 100

Lélekgondozó

Vidám oldal

**Március 15.
minden magyar
ünnep!**

A fedőlapon Szász Lajos fotója

m e l l é k l e t

**Skandináviában rengeteg a liget (lund),
de **MAGYAR LIGET** csak egy van!**

Szerkesztő:

Tar Károly - lunditar@gmail.com

Honlap: <http://aghegy.hhrf.org/tarkaroly/>

Székely János - nikon@amdazerg.info

Fiókszerkesztőségek:

Oslo: Kovács Ferenc - kkferenc49@gmail.com Koppenhága: Pető Tünde

- tundepeto@hotmail.com Budapest: Aniszi Kálmán

aniszi.kalman4@upcmail.hu Kolozsvár: J. Kovács Magda

kovacsmagdi45@gmail.com

Az aláírt írásokért a szerzők felelősek. A szerkesztőség a beküldött írások magyarítását kötelességének tartja. A lapot a skandináviai magyar egyesületek és jóakaróink sokszorosítják és terjesztik.

Lapunk a világhálón: <http://magyarliget.hhrf.org>

ISSN 1404-7780

TAVASZI VERSEK

Juhász Gyula:
48 március 15.

Ó régi szép est... tündöklő siker,
Mikor jön egyszer hozzád fogható,
Dicsőséged az egekig ível,
A deszkáidon tetté vált a szó.
Igen, az Ige testté lett, derék
És lelkes nézők tapsoltak neked,
Színházi est, melyen - ó büszkeség! -
A gondolatszabadság született.
Aktoraid: Petőfi, Jókai,
Vasvári, Táncsics és a korai
Tavaszi mámor sok nagy ifja még,
Színésznőd Laborfalvy Róza volt,
Ki Jókainak szívére hajolt...
Ó régi szép est: jössz-e vissza még?

(1924)

Tar Károly
Szóltam a nárciszoknak

Magdinak

Szóltam a nárciszoknak sárguljatok
Irigykedtek a füvek és a fák.
Szememmel vertem ibolyákat
és elkergettem a kék egekről
a némán fehérülő juhnyájat.
Tiszta szelekkel, vágó-fuvalatokkal,
zöldellő mezőkkel várok rád.

Mór az alagút végén

Két évtizede negyedévenként két folyóirat számait sorakoztattuk fel a skandináviai magyar családok és a különféle irodalmi és művészeti ágakban alkotó északi magyarok önkéntes szolgálatára. Megbízatusunk legesleg-felülről jött, avagy belső parancsolatból, amelynek felkent és elhivatott munkásai voltunk mind a mai napig. Hasznót pénzben nem mértünk. Minden munkánk, beleértve közel félszáz szerző könyvének szerkesztését és gondozását az Ághegy Könyvek sorozatban, bérmentve végeztük. Azok közé a szíves szolgák közé tartozunk, akiket a pénz nem boldogít, és akkor sem akadályoz a jötetben, ha éppen a mindennapi ellátásunkra, szórakozásunkra, kedvtelésünkre fordítható svédországi társadalmi segélyünket kellett ezért megkurtítanunk. A világon egyedülállóan két évtizede pénztelenül és rendszeresen megjelenik mindkét lapunk, mert rengeteg barátra találtunk, olyanokra, akikről tanultuk a pénztelenek szerénységét, akiket követtünk és bátorítottunk az alkotásra, amelyért

Folytatás a 3. oldalon

Nyílt tér

Ezzel a lapszámmal a húsz esztendeje kitaróan, önkéntes szolgálatban szerkesztett Magyar Liget és az Ághegy folyóirat befejezve küldetését — megszűnt.

A támogatására alapított Ághegy-Liget Baráti Társaság működése okafogyottá vált.

Folytatás a 3. oldalról

nem jár anyagi elismerés, de még dicsőségmorzsa sem, pedig Apáczai urunk szerint „ha nem iparkodunk, hogy az időt hasznosan töltsük, dicsőség nélkül, barmok gyanánt fogunk az életből kimúlni.” A két lap minden írása, minden alkotása ilyenformán felbecsülhetetlen értékű. Tisztelet az érdekes alkotóknak! Dicsőség a magyar nyelvet, irodalmat, művészetet, a magyar művelődést hazafias meggyőződésből művelőknek!

Akárki, aki a saját eszére bizza magát, az emberiség történetét pásztázva könnyen rájön arra, hogy generációk mutatós eszmék varázsában élték bódult életüket. Minden időkből a teljes szabadság csalétkét lobogtatták szemünk előtt, akik hatalomra törtek. Birtokolva azt, rendre háttal fordítottak zengzetesen hirdetett eszméiknek, és szemfényvesztő hazugságuk garmadájával takartan parancsuralmat hoztak létre a maguk hasznára. Ma még többet akarnak. Rejtekezve, az állatfajtákat keresztezők mintájára népeket, szokásokat, vallásokat kotyvasztának össze az áhított rabszolgalelkű, gombnyomásra gépként működő embertípus sietős kialakításának céljával. A liberalizmus eszméje ernyőjének árnyékába húzódó kisebbséget avatnának felsőbbrendűvé, a demokratizmus emberségét feledtetve. De mindenkor kiderült a turpisság, a tömegek fellábadtak, az akarnokoknak menekülniük kellett.

Jelenleg a pénz diktátorsága alatt nyögünk. Van ugyan mit ennünk, és zsibbad az agyunk az atomizálódás világába terelt nyáj tagjaként, az európai jólét langyos melegében alig észrevehetően rádiózzuk ki életünkben a hazaszeretetet, a családközpontúságot, a közösségi élet és az emberszeretetre épülő vallásosság szokásait, elbam-

bulunk a csakis magunkra figyelésben, a nyájban elszürkülésben, amely a nagy testvér uralkodásának záloga. Világméretű változások szakadékaian szélén állunk. És az eszméletlenség jelen van mindennapi életünkben, mohóság kaszál barátságaink egykor zöldellő mezején. A közösség pénzét elherdálók mesterségesen dagasztott, hazafias szolgálatot mutató paravánja mögött a „kaparj kurta, neked is lesz!” gyakorlata buzog. Tapasztaltuk ezt folyóiratunk megjelenésének évtizedeiben is. És elment a kedvünk a szélmalomharctól. Régi mondást parafrázálva mondjuk keserűen: az is bolond, aki önkéntes szolgálatra adja idejét. Költőnek is le kell tennie a lantot. S miközben napjainkat morzsolgatjuk életünk titkatos hosszúságú ösvényén, bizunk abban, hogy az utánunk következő nemzedék a liberalizmustól még fertőzetlen tagjai sorában akadnak olyanok, akik munkánkból, de fiasaikból is merítenek a jobb folytatáshoz elegendő tanulságot és reményt. Mégpedig abból a reményhalmazból építenek új életet, amely hitünk szerint, talán soha meg nem halhat.

A szerkesztő

Vivat Mátyás király! Éljen az igazság!

577 éve született nagy királyunk, s ezt a napot immár sokadszor lelkesen ünneplik a város polgárai. A hunyadi várat éppen felújították, a vajudó Szilágyi Erzsébetnek jobb volt Kolozsváron megállapodni. Mátyás király hivatalosan 1460-ban háromszor járt szülővárosában, Kolozsváron, a tordai sóbánya jövedelméből támogatta a Farkas utcai templom építését. Onnan indult az idei örvendetesen hosszú fáklyásmenet, üdvövésekkal tisztelegtünk a főtéri szobor előtt, szülőházánál pedig korabeli fűvőszene szólt, a Redutban hajdani öltözékben méltóságteljes táncokat járó párokban gyönyörködhattünk. Boldog születésnap volt. Vivát az Igazság!

ÉSZAK, NORVÉGIA ÉS MAGYARORSZÁG

Ez év február 12-én ünnepeljük Norvégia és Magyarország közötti diplomáciai kapcsolatok 100. évét. 1920. február 12-én, a norvég külügyminisztérium elfogadta Barcza György magyar diplomatát, aki tényleges magyarországi norvég megbízott volt. Ez a dátum a norvég-magyar diplomáciai kapcsolatok kezdete.

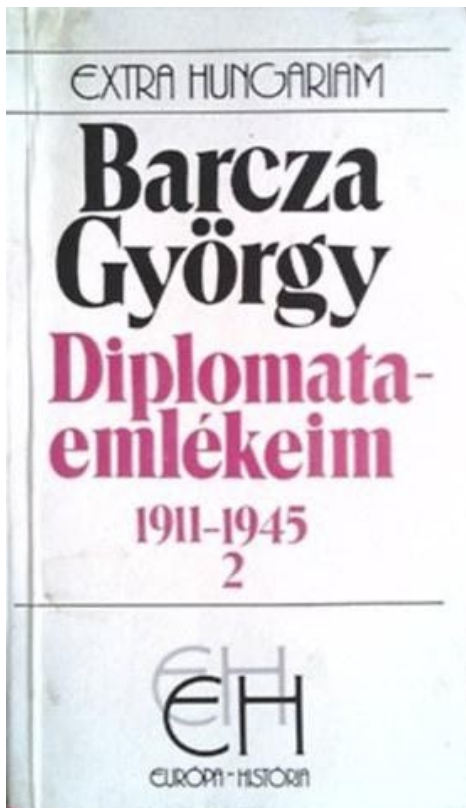
<https://www.norway.no/en/hungary/norway-hungary/news-events/news2/100-years-of-norwegian-hungarian-diplomatic-relations/>

Barcza György dunántúli középneemesi családból származott. A budapesti egyetem jogi karát, majd a bécsi diplomáciai akadémiát sikeresen elvégezte, így lett 1911 őszétől az Osztrák-Magyar Monarchia európai hírvé diplomata-takarának tagja. 1912-ben feleségül vette báró Jeszenszky Alexát.

1916-tól Koppenhágában, majd Stockholmban, 1920 után Bécsben szolgált, s rövid – három hónapos – vatikáni ügyvivőség után visszatért Bécsbe. 1925-ig ott is maradt, amikor is a külügyminisztérium politikai osztályának a vezetőjévé nevezték ki, mely posztot 1927-ig töltötte be.

<https://www.norway.no/en/hungary/norway-hungary/news-events/news2/100-years-of-norwegian-hungarian-diplomatic-relations/>

Norvégia és Magyarország kapcsolata természetesen sokkal régebbi, mint 100 év, néhány egészen a középkorig

nyúlik vissza. Az 1800-as években a kapcsolatokat a kettős monarchiák (Svédország-Norvégia és Ausztria-Magyarország) külföldi és konzuli szolgálatai tartották fenn. Budapesten már 1905-ben független norvég főkonzulátust hoztak létre, nem sokkal azután, hogy az Unió felbomlott Svédország és Norvégia között.

E helyzetben Gregersen Endre magyar-norvég tiszteletbeli főkonzul lett, és ebben a minőségben 1935-ig működött. A diplomáciai kapcsolatok 100. évfordulóját 2020-ban több alkalommal

ünneplik majd Budapesten, ideértve a történészek körében tervezett szemináriumot is.

Pillantsunk vissza 1200 évet

A vikings a 8. századtól kezdve a világ nagyon sok részén megjelentek és államokat, királyságokat alapítottak a mai skandináv területeken. Hatalmas kiterjedésű, Izlandtól a Volgáig terjedő északi civilizációt hoztak létre. Több, mint valószínű, hogy a magyarok őseivel is találkoztak. Lényeges lehetett a magyar-viking kereskedelmi kapcsolat, s ez a X. század második felében lendülhetett fel a magyarországi leletekben előkerülő viking eredetű fegyverek – kardok, fokosok – tanúsága szerint. Ám ezekben a kapcsolatokban a pénz még aligha játszhatott szerepet, hacsak elvéve nem a bizánci arany. Cserekereskedelem volt, s exportcik-

künk főleg a hadjáratokban szerzett rabszolga, kisebb mértékben a prém és élőállat, meg némi ezüst is. Amint megjelent az első magyar ezüstpénz, szinte rögtön előfordul a viking telepeken. István király pénze azonnal a kereskedelem tárgyává vált, igaz, inkább a külkereskedelemé.

(Honismeret, 2000. Különszám, 116 oldal. Összeállította és szerkesztette: Csorba Csaba, ISSN 0324-7627)

Elsőként fordul elő a ‘norvég’ mint szó a magyar sajtóban egy 1783-as útleírásban, amely Grönlandról szól. „*A’ mint az épületek maradéki mutatják, fok jóra való épülettel, és Templommal inegvoit Greniandia a* Norvégektől ékesítve. Sok a’ partyain a’ Fiorde, avagy a’ betsapó tenger (Meerbufen.)*” (Magyar Könyv-Ház 3. (Posony, 1783) 82. Könyv. N. N. Grenládiáról, 55. oldal)

A magyar sajtóban Norvégiáról több mint 200 éve jelentek meg először közlemények, amikor Magyarország az Osztrák-Magyar Monarchia része, Norvégia pedig alighogy elszakadt Dániától és Svédországgal kötött szövetséget egy perszonalunio formájában.

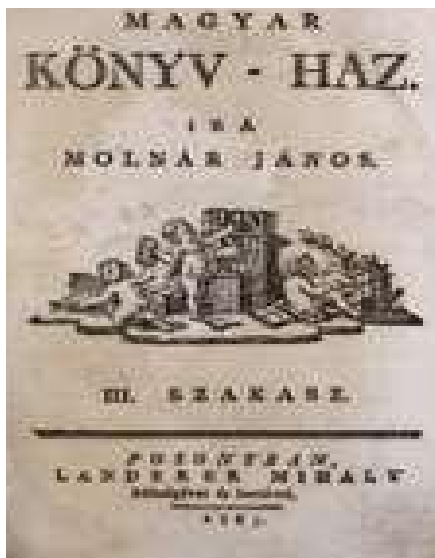
A norvégok is, a magyarok is mind nyelvi, mind területi önállóságot szerettek volna elérni. A magyar és a norvég nyelvújítási törekvés hasonló szellemet tükröz, de a gyakorlatban más volt a kivitelezés. A norvégok megpróbálták a dán, egy rokonyelv, befolyását elvetni, és az eredeti norvég nyelvből – főleg a dialektusok alapján konstruált – egyfajta norvég eszperantót alkotni. Ezt a nyelvet újnórvég (nynorsk) néven ismerik, iskolákban, és a médiákban kötelező egy bizonyos százalékban használni. Különös árnyalatokat ad a kommunikációnak, inkább irodalmi jelleggel.

A norvég szó említése a magyar sajtóban 10 évvel az első használat

A kép forrása: Romsics Ignác: A bácskai bevonulás. Népszabadság, 2011. 04. 09.

házunk tája

után, Molnár János könyvében látható. A Magyar Könyvház Pozsonyban jelent meg 1793-ban.

A' Kereftvény hitnek a' Magyaroknál

való eredét adja-elé; 's hogy a' Magyarokhoz Romából hozott Korona ideje táján tért az hitre Lengyel, Dánia, Norvég 's több Éjzfaki Ország. (Magyar Könyv-Ház 2. (Posony, 1783)70. Könyv. Gróf Revai Magyar O. Története 293. oldal)

Érdekesség, hogy a hitre való áttérés ugyanabban a korszakban történt Norvégiában és Magyarországon.

A norvég szó további előfordulása egy földrajzi leírás, mely ma is festői módon mutatja be az éjféli napot.

Nyáran itten éjzfaka nintsen. Az 66-dik gráditson túl a' nap le-nem nyugfzik ; itten pedig az 64° alatt 10. óraker 10. minutker nyugfzik; 's egy óraker, 50 dik pertzenesker ismét kél. Júniusban, és júliusban oily világos az éjzfaka, hogy gyertyavilág nélkül a' fjobában írni, és olvasni leheti 's Júniusban éjzfakanak idején a' nap a' magas hegyek tetejeket gyönyörűen ehti. Nagy

Éjféli nap Tromsøben

jó téteménnyel a természet alkotójának mind az éjjeli halálfzatra illy rövid nyaratfzaka, mid a' fok jég között az hajózik vefzedelmének elkerülésére. A' hol a' nap lelnem nyúgfzik, éjjel az nem olly fényes mint nappal; sőt mint egy el vezftvén fugárit, hafonló a' legtifztábh hóidhoz, úgy hogy minden vakoskodás nélkül egyenefen bele leheffen nézni.

<https://www.nordlys.no/tromso/var/sola/bor-du-i-tromso-kan-du-fa-med-deg-dette-fenomenet-i-natt-med-litt-flaks/s/5-34-635352>

Az éjféli napot a sarkkörtől északra, mind Bodøben, Tromsøben és Vardøben is megsodálhattam, mikor hosszabb ideig ott dolgoztam a 70-es, majd később a 90-es években egészen 2002-ig.

Norvégia, miután több mint 200 éve elvált Dániától, Svédországgal kényszerült unióba. Az embereket, a népet akkor sem nagyon kérdezték, melyről a következő 1814-es krónika ír:

Folytatása azoknak a' beszédeknek, mellyen az Angliai Parlamentom felső házában ezen kérdés felett előfordultak, hogy iparkodni kell-e Angliának azon, hogy Norvégia Svétziához tsatoltassék ?

„A' mi Svétziával való kötésünknek (így folytatja szavait Lord Grey) egyik tzikelye valójában azt kívánja töllünk, hogy Norvégiának általadattasát nem tsak hogy ne akadályoztassuk, hanem a' Dániái Udvar arra reá venni minden módon iparkodjunk is. De nem köteleztük mi magunkat ezen Alku által arra, hogy Norvégia, Svétziának birtokában tsendesen megmaradhasson; ezt az Orosz Birodalom ígérte neki, ki a' Svétziával való Alkura minket is meghívott. A' mit mi ígértünk már véghez ment , t. i. hogy Dánia lemondott Norvégiáról, sőt a' nagy Szövetségbe is

beállott. Mi tehát már egészen telyesítettük, a' mit töllünk a' Kötés kívánt. Volt-é pedig a' Dánus Királynak jussa arra, hogy a' Norvégiát népnek egyetértése nélkül ezen országot másnak engedje, már ez más kérdés? A' Dánus Király országló feje volt Norvégiának, nem pedig tulajdonosa,- ezen Fejedelmi just nem lehet a' népnek megegyezése nélkül elidegeníteni”. (kiemelés tőlem) (Magyar Kurir, 1814. január-június -28. évfolyam, 1-51. szám- 1814-06-03 / 44. szám)

A norvég-svéd kapcsolatok nem mindig voltak felhőtlenek a 19. század elején. Az 1808-as hadijelentés arról szól, hogyan futamodtak meg a svéd katonák a norvég katonák elől.

A' Norvégiái Tudósítások 23-dik Májusig terjednek, mellyekből értjük, hogy a' bátor Norvégiások több ütökzetekben eddig mindenkor meggyőztek a' Svédek, kiknek sok Károkat is tettek; sőt némelly helyeken négy mértföldnyire is berontottak Svécziába. – Kristián Hercege, a' ki Norvégiában vezérkedik Augustenburgból azt a' Jelentést tefzi, hogy a' mi hadi népünk nevetkezve üt az ellenségre, még a' golyóbisok sűrű zápora között is, és hogy gyakrabban így szólítja a' Svéd Katonákat: Rippa, Rippa Gosser, Norsks Gutter jager Jer – az az: Lóduljatok, lóduljatok Fitzkók, Norvég Fiák kergetnek. (Hazai és Külföldi Tudósítások, 1808. 2. félév (1-53. szám)1808-07-09 / 3. szám)

Ha Svédország és Norvégia mai viszonyát nézzük, akkor nem látunk nagyobb ellentéteket. Ma már csak a kézilabda, a futball és a sielés alatti „futamodásról” van szó. A 70-es években sok szakember vándorolt Svédországba. Norvég orvosok tucatszámra kerestek a szomszédos

házunk tája

országban állást, részben a jobb fizetés, részben a rendezettebb körülmények miatt.

A fejlett gyógyszeriparral való együttműködés, a szakosítás során elnyerhető tudásalap és az a tudat, hogy a szakvizsga után állást, életpályát biztosítanak, sokakat vonzott az „édestestvér” országába.

Mi a helyzet több mint 200 évvel az első norvég-magyar kapcsolat említése óta?

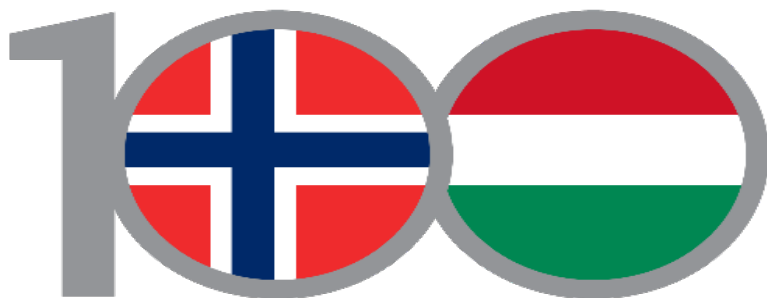
Magyarországon a német és orosz helyett az angolt részesítik előnyben. Az a generáció, amelyik a németet használta kiválóan, már nem létezik. Akik pedig írni, olvasni tanultak oroszul, szintén tűnőfélben vannak. Norvégiában a második világháború után a németet szinte teljesen leváltotta az angol, mint második nyelv, a technika, a tudomány, a filmek és a világ kommunikációs nyelve. Ezt a

folyamatot megkönnyítette még a régi, viking időkből eredő strukturális- és szókinés hasonlóság. A norvég nyelvet ezen kívül – és különösen a 70-es évektől – erős svéd nyelvi hatás is érte. Majd a bevándorlás következményeként a fiatalok szlengnyelve, meg az úgynevezett „kebabnorsk”.

A norvégok két népszavazáson utasították el az európai unióhoz való csatlakozást, végül is a kormány népszavazás nélkül írta alá az európai gazdasági (EØS, EGK) közösséghez való csatlakozást.

Magyarország, Dánia és Svédország az EU tagországa. Norvégiát tagság nélkül, ezer szál köti ugyanahhoz az unióhoz. A kis országok – úgy látszik sok esetben – a nagyobbak büvkörébe kerülnek, ez így volt 200 éve is, így van ma is.

Csángó Péter

NORWAY-HUNGARY 1920-2020

HELIKON

A rendszerváltás után Szilágyi István vezetésével indult az Utunk folytatásaként alapított irodalmi lap, Karácsonyi Zsolt főszerkesztése alatt erősödött meghatározó kiadvánnyá. Az évfordulón a szerkesztőség tagjai kitétek magukért. Verseikkel, irodalmi jegyzeteikkel tették színvonalassá a találkozót, amelynek a magyar konzulátus volt a házigazdája.

Ugyancsak három évtizedes múltra tekinthettek vissza a kolozsvári Apáczai Csere János cserkészcsapat tagjai, akik ezalkalommal is hálával emlékeztek vetített képekkel, színes táborozásaikat felelevenítő beszámolókkal és kötetlen beszélgetésekkel alapítójukra Kovács Nemere újságíróra, a Brassai Sámuel Elméleti Líceum egykori igazgatóhelyettesére.

Harmincéves évfordulók

Cserkészlilium

A kolozsvári 03. számú Apáczai Csere János cserkészcsapat lapja

[Home](#) [Emlékezők](#) [Tábori napló](#) [Vetítések](#)

Cserkészlilium

A kolozsvári 03. számú Apáczai Csere János cserkészcsapat lapja

**30 éves a 03. számú
Apáczai Csere János cserkészcsapat
1990 - 2020**

Schwartz Róbert, (balról) a zsidó hitközség vezetője és a szamosújvári örmények elnökének, Esztegár Jánosnak (jobbról) közvetlen hangú megnyitóbeszéde megalapozta a családi hangulatú eseményt. A műkedvelő szereplők élvezetes előadása után sajátos zsidó és örmény elegeleket, gyümölcsöket kóstolhattunk. A kisebbségiek egymásra találásának szép példája volt ez a hangulatos este, amelynek örömtelítő folytatásában joggal reménykedünk, hiszen Kolozsvár sok nemzetiségű kultúrváros.

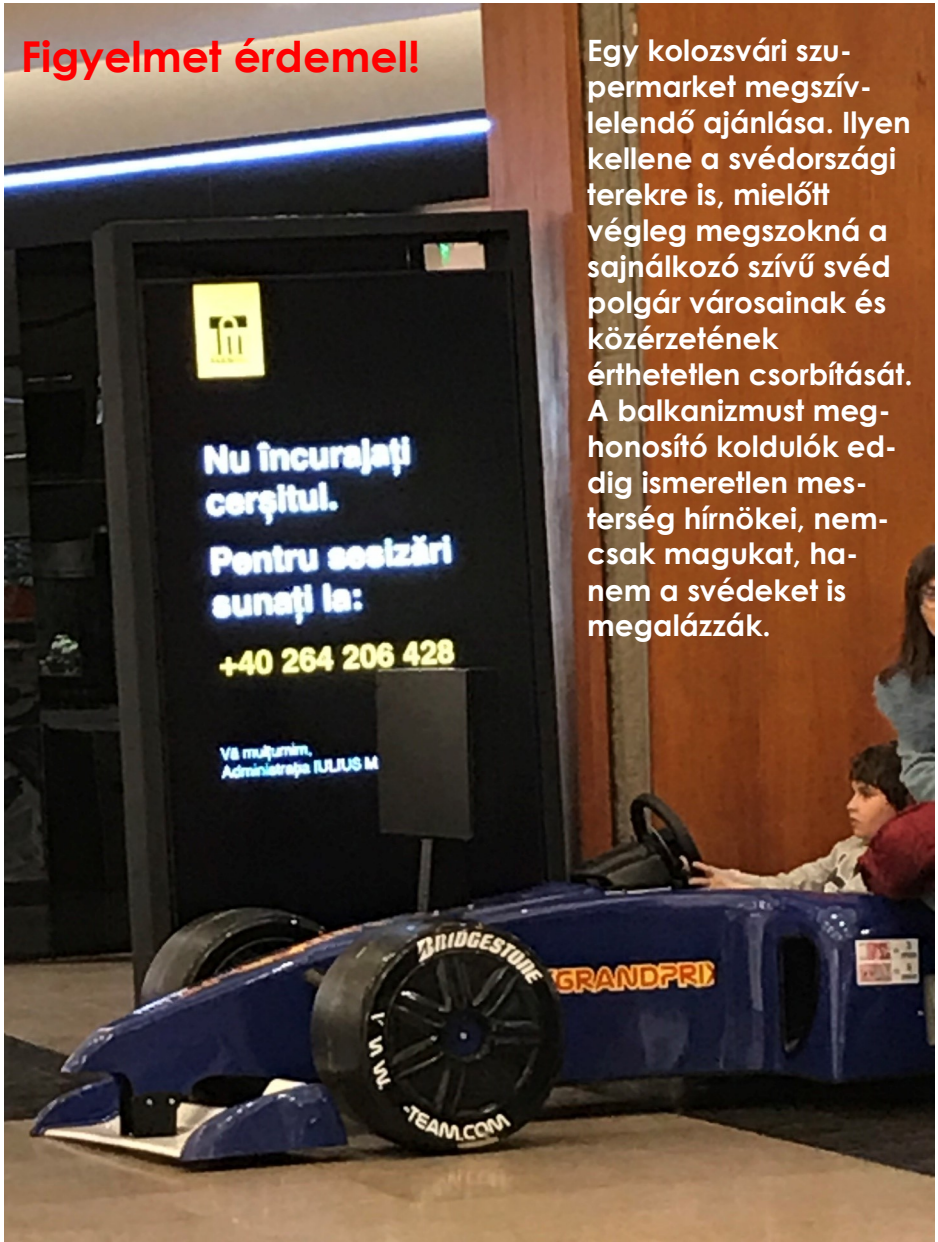
A kolozsvári zsidók és a szamosújvári örmények találkozója

Halmos Katalin vezetésével a zsidó vegyeskorús igazi klezmer dallamokkal szórakoztatta a zsúfolásig megtelt termet. Az örmény táncosok népviseletükkel és sajátos ritmúsú táncaikkal jereváni hangulatot teremtettek.

Figyelmet érdemel!

Egy kolozsvári szupermarket megszívlelendő ajánlása. Ilyen kellene a svédországi terekre is, mielőtt végleg megszokná a sajnálkozó szívű svéd polgár városainak és közérzetének érthetetlen csorbítását. A balkanizmust meghonosító koldulók eddig ismeretlen mesterség hírnökei, nemcsak magukat, hanem a svédeket is megalázzák.

**A román nyelvű hirdetés fordítása:
Ne ösztönözzék a koldulást! Bejelentésért hívják
a +40 264 206 428 számot**

Tar Károly

Az európai magyar református nyugati szórvány lélekgondozó szolgálatának rövid története - vázlat -

7.

Skandináviában

Svédország

1947-ben 1500-1600 magyar érkezett három éves mezőgazdasági munkára Svédországba. Nagyrésztük szerződése lejártá után Svédországban maradt.

A második világháború végén Ordass Lajos püspök svédországi kapcsolatainak köszönhetően Vajta Miklós, majd Pósfay György, Leskó Béla és Terray László tanulmányait Lundban és Uppsalában folytathatta. Leskó Bélát a svéd munkaügyi hatóságok tolmácsnak kérték fel, és mint ilyen komphajóval többször is a mezőgazdasági munkára érkezett magyarok elé utazott Gdyniába, s a visszaúton megkezdte nyilvántartásába vételüket. A landskronai gyűjtőhelyen 1947 októberében-novemberében istentiszteleteket tartott.

Vajta Miklós, 1941 őszén érkezett Svédországba. Később a lundi hittudományi intézet tanára, és a Lutheránus Világszövetség Ökumenikus (Általános) Kutatóintézetének vezetője lett. Magyar nyelvű protestáns istentiszteleteket tartott előbb a stockholmi magyar követségen és a fővárosban élő magyarok otthonában, megkeresztelt tizenhét zsidó származású magyarországi menekültet, majd amikor

Lundban tanult és Herrljungában élt, dél-, nyugat-, és közép-svédországi gazdaságokban és tanyákon dolgozó munkásoknak és családtagjaiknak lelki gondozását végezte. 1946-ban Lundban imádságos füzetet sokszorosított, majd a *Keresztyén hitélet* című könyvecskét úgy szerkesztette, hogy segédeszköz legyen a szórványban élő magyarok vallásos nevelésében. A kiadvány függelékébe 23 egyházi éneket válogatott. 1952-ben meghívták Genfbe, a Lutheránus Világszövetség Teológiai (Hittudományi) Osztályának vezetésére. 1947. december 21-én, 60-70 új bevándorló előtt Pósfay György, aki az uppsalai egyetemen tanult, a värmlandi Brattforsban karácsonyi istentiszteletet tartott, és úrvacsorát osztott az Uddeholm Bolaget erdő- és mezőgazdasági vállalatnál, amelynek vezetői autóbuszokkal szállították az istentiszteletre a protestáns magyarokat, a katolikusokat pedig szentmisére gyűjtötték össze, amelyet a Dániából utaztatott Gáspár atya tartott. A következő évben Leskó Béla, utána pedig Vajta Vilmos és Terray László tartott ott istentiszteletet. A helyi svéd lelkész magyarul tanult, magyar nyelvű bibliákat hozatott és magyarul éneklésre biztatta új híveit.

Ordass Lajos püspököt otthon letartóztatták, de utolsó utasításában meghagyta, hogy Pósfay György és Leskó Béla Svédországban folytassa tanulmányait. A Lutheránus

**Nyugat-Európai
Magyar Református
Lelkigondozó
Szolgálat
(NyEMRLSz)**

**Hungarian Reformed Pastoral
Service in Western Europe**

Világszövetség kérésére ösztöndíjat kaptak, és a magyaroknak tartott szombati és vasárnapi istentiszteleteken való szolgálatukért a svéd egyház 50 koronával megtoldták ezt, útiköltségeiket és postai költségeiket megtérítették. 1952 után a három Skandináviában munkálkodó lelképásztor közül öt évig csak a Norvégiában élő Terray László maradt, aki körútjain Svédországban is végezte a protestáns hívek lelki gondozását.

Az 1956-os forradalom után tízezernél több magyar menekült telepedett le Svédországban. A dél-svédországi táborokban élők lelki gondozását lundi tanulmányai mellett az ausztriai klosterneuburgi táborból 1957. március 7-én érkezett Szigethy Sándor evangélikus papnövendék végezte. Szeptemberben a Svéd Egyház hívására érkezett Ausztriából Glatz József evangélikus lelkész, aki előbb Lundban, majd Göteborgban és Stockholmban megkezdte a magyar gyülekezetek szervezését. A kialakított gyülekezeti központokban (Stockholm, Malmö, Lund, Helsinborg, Storfors, Göteborg, Borås, Västerås és Uppsala) havi rendszerességgel istentiszteletet tartott, de más szóránnyhelyeket is felkeresett, időnként Norvégiába és Dániába is ellátogatott. Munkájában Szigethy Sándor és Szilas Attila papnövendékek és Szabó Géza hitoktató segítette. Svédországban, Norvégiában pedig Terray László lelkész.

Kezdeményezésére évenként ifjúsági értekezleteket tartottak. Az elsőre 1958 júliusában került sor a dalarnai Rättvikben. A következő években Genfből Dr. Vajta Vilmost, Buenos Airesből D. Leskő Bélát, Turkuból Dr. Molnár Rudolfot, Oslóból Terray Lászlót kérték fel előadások megtartására. 1961-ben az értekeztet munkájába Koltai Rezső és Szilas Attila papnövendékek is bekapcsolódtak.

1961 őszén Pósfay György ismét Svédországban tartózkodott, és Trelleborgban is tartott istentiszteleteket. 1961-ben a Svéd Egyházi Segély és a Luther Segély támogatásával közös otthonhoz jutottak a magyar gyülekezetek. A Tolken – tó partján épült múlt századi tángardei udvarház, 1962 óta minden évben egyháztanácsai értekezletek, gyülekezeti napok, gyermektáborok, önképzőkörök és a Svédországi Magyarok Szövetsége rendezvényeinek színhelye.

1964 júliusáig a svédországi magyarok lelki gondozását a svéd Egyház anyagi támogatása biztosította. Ettől kezdve bizonyos feltételekhez kötötte anyagi támogatását a Svéd Egyház, és számítottak a magyar gyülekezetek tagjainak áldozatvállalására is. 1964 őszén Glatz József németországi meghívásra, Nagy József elhunyt kölni lelkész helyébe lépett. A svédországi magyarok lelki gondozását Koltai Rezső papnövendék vállalta. Tanulmányainak befejezésével, 1966 februárjában iktatták

lelkigondozó

lelkészi szolgálatba. Egy ideig, fél állásban, a svéd egyházban is szolgált. Kellner Ilonát lelkésszé avatása után ifjúsági munkával bízták meg, cserkészparancsnok is volt (1).

1974 májusától – a svédországi magyar nyelvű lelki gondozás feladatával – svéd lelkészi állományba fogadták Koltai Rezsőt. Mellette öt éven át lelki gondozást végzett Joób Olivér lelkész (2).1974-től a magyar protestáns gyülekezet bizonyos feltételek mellett állami segílyt is kap.

A hetvenes években jugoszláviai magyar vendégmunkások, a nyolcvanas években a fokozódó román nemzeti elnyomás miatt nagyszámú erdélyi magyar kapott menedéket Svédországban, és a kilátástalan gazdasági helyzet következtében számos magyarországi fiatal is megtelepedett itt. Számuk kétháromezerre becsülhető. A svédországi magyarok növekedő száma arra készítette az egyháztanácsot, hogy a beteg Koltai Rezső helyettesítésére a Kolozsváron protestáns hittudományt végzett Molnár Veress Pált kérje fel, aki az évezred végéig a Svéd Egyház Stockholmi Püspökségének különleges állományában szerepelt.

1978-ban 3203-an, 1986-ban 3430-an, 1987-ben 3675-ön vettek részt az istentiszteleteken.

1988-ban 14 helyen 92 magyar nyelvű istentiszteletet tartottak Svédországban, amelyen összesen 4266-on vettek részt. Hét helyen, 36 bibliaórán 570 volt a résztvevők száma (3).

1992-ben a magyar gyülekezet első ízben választotta elöljáróit. Az első országos felügyelő Storlind Jenő, gondnok Nyiredi Csaba, titkára Tóth Ildikó, szervezője Bihari Szabolcs lett. Az addigi stockholmi, malmói, göteborgi és helsinborgi gyülekezet mellett újak alakultak Sölvesborgban, Boråsban, Vásteråsban, Ljungby-Störmsnäsbrukban és Eskilstuna-

Katrinneholmban.

1993-ban indul a svédországi magyar protestáns gyülekezetek kéthavonként megjelenő lapjaként az *Új Kéve*.

1994-ben a Svédországi Magyar Protestáns Gyülekezetek Közössége, kilenc társgyülekezetben, összesen 5204 lelket számlált (4). 1986-ban 449-en részesültek úrvacsorában, amit 31 alkalommal szolgáltattott a lelkész, aki 245 családlátogatást végzett. Az egyháztestület 16 alkalommal tartott értekezletet.

Dánia

1947-1948 között több száz magyar gyermek érkezett üdülésre Dániába. Lélekgondozójuk id. Joób Olivér nyíregyházi evangélikus lelkész volt. Bekapcsolódott munkájába az akkor lundi papnövendék, Leskó Béla is.

1956 után ezer magyar menekültet fogadott Dánia. Többségük továbbutazott Amerikába. 1957 őszéig Gémes István evangélikus lelkész szolgált körükben, majd ő is továbbutazott Brazíliába. Ezután a Svédországból ide látogató Glatz József lelkész és Szilas István papnövendék tartott istentiszteleteket főként Koppenhágában.

1963-ban Szilas Istvánt dán lelkésszé avatták. A következő évben Venezuelába távozott, ahonnan visszatérve egy ideig a dániai Fredericrában volt lelkész. 1980 végén Caracasban vállalt protestáns szolgálatot. Az 1980-as évek végén visszatért Dániába, majd Magyarországra. A dániai magyar protestánsok lelki gondozása távozásával két évtizednyire megszakadt. (5)

Norvégia

1956 után megközelítőleg kétezer

magyar menekült érkezett Norvégiába. Lélekigondozásukat előbb a délsvéd-országból időnként idelátogató Glatz József lelkész végezte Terray László evangélikus lelkész Norvégiába költözéséig, aki alkalmi igehirdetések mellett nagy szolgálatot tett a Norvég Egyházi Misszió magyar nyelvű rádióadásainak vezetőjeként. 1960-tól az oslói gyülekezet minden istentiszteletet és egyházi rendezvényt feljegyez nyilvánartartásában.

Finnország

Nincs református gyülekezet, amely a finnországi magyarok csekély számával magyarázható (6). A lelki gondozást és az istentiszteleti szolgálatot Molnár Veress Pál látja el, amikor évente néhányszor Helsinkibe látogat. Az istentiszteleteket a főváros Alppila gyülekezetének evangélikus templomában tartják, Heiki Ahonden magyarul is beszélő lelkipásztorának segítségével. Az istentiszteleteken megjelenő hívek létszáma 15-20 fő, egy részük más vallású, a szép magyar beszéd kedvéért vesz részt az alkalmakon. Énekeskönyveiket a svédországi protestáns gyülekezetek közössége ajándékozta a finnországiaknak. 1997 őszétől, egy évre evangélikus ösztöndíjas lelkészházaspárt vártak Helsinkibe. A finn államegyház döntése értelmében erre az időszakra a svédországi lelkipásztor utazási költségeit nem fedezi.

Észtország

A Tallinban élő, csekély számú magyarok jelentős része református. Lelki gondozásukat a finn evangélikus egyház, a svédországi lelkipásztor utazási költségeit magára vállalva fedezi vagy a Helsinkiben bizonyos ideig élő

ösztöndíjasok észtországi szolgálatát megtéríti.(7)

Litvánia

Az 1987-es népszámlálás alapján Litvániában kerekítve száz személy vallotta magát magyarnak (8). A protestánsok számáról nincs adatunk. Lapjukban, a *Litvániai Hírekben* nincs egyházi rovat.(8).

Svájc

A két világháború között Irlet Károly bádeni lelkipásztor, aki Debrecenben díszdoktori címet kapott, és magyar felesége, Bolyut Anna, megalakították a Svájci Magyar Társaságot, amely lelki gondozói tevékenységet is folytatott (1). A magyar nyelvű protestáns gyülekezeti élet újabb kezdetét jelentette az, amikor a negyvenes évek közepén több református lelkész rövidebb-hosszabb ideig Svájcban tartózkodva lelki gondozást végzett. Lemesi József Sárospatakon végzett, ösztöndíjasként került a bázeli egyetem hittudományi karára. Nem kívánt hazatérni. A svájci hatóságok tiltása ellenére maradt, 1949-ben a svájci református segélyszervezet (Hilfswerk der Evangelischen Kirchen der Sweiz - HEKS) magyar nyelvű szolgálatra kérte. Ugyanebben az esztendőben, Genfben is tartottak magyar nyelvű istentiszteleteket, ahol Kupa László református lelkész és Krüzsely József - jogász, aki Genfben végzett a hittudományi karon -, hirdetett ígét. A tulajdonképpeni gyülekezeti élet 1951-ben kezdődött Bázelen, amikor Terekné Winterthurer Margit, a Bázeli Egyház Igazgatóságának munkatársa, a Bázeli Egyházi Tanács elnökének engedélyével összeírta a magyar családokat, és Lemesi József hatvan részvevő előtt istentiszteletet tarthatott a

Peterskirche Eberle kápolnájában (2).1952-ben Lemesi Józsefet minden svájci magyar lelki gondozására alkalmazta a HEKS (3). Alkalmi magyar istentiszteleteket tartottak Baselben, Bernben, Genfben, Lausanneban, Neuchatelben és Zürichben (4).

Az 1956-os magyar forradalom után tizezernél több magyar menekült Svájcba. Többségük, hitük szerint közömbös volt, de a gyülekezetekhez kapcsolódók, kiegyenlítették az évek folyamán Svájcból továbbvándoroltak és elhunyt tagok következtében megcsappant gyülekezeti létszámot. Lelki gondozásuk szolgálatára a HEKS Krüzsely Józsefet is szolgálatába fogadta, aki Francia-Svájc és Bern kantonban (megyében) működött. A két lelkész átfogta a Svájc területén létező gyülekezeteket.

A gyülekezetek jogilag nem léteztek, hiszen a HEKS, ahova lelkészeikkel együtt tartoztak, nem a svájci kantonok valamelyikének egyházi szervezete, hanem önálló intézményként a svájci református egyházak segélyszervezeteként működött. A svájci református egyházak megyénként saját zsinattal és egyháztanáccsal rendelkeznek, nem ismerik a püspök intézményét. A Svájci Református Egyházak Szövetsége (Schweizerischer Evangelischer Kirchbund) nem felsőbb szervük, hanem csupán szövetségük, amely nem avatkozhat be a megyei egyházak ügyeibe. A magyar protestánsok nem követték a megyénkénti szervezkedést, hanem lakóhelyükhöz közelebb eső istentiszteleti helyek szerint alkottak gyülekezeteket. Lemesi József halálával a HEKS nem biztosította tovább a lelkészi álláshoz szükséges anyagiakat, hiszen az 1956-os menekültek segítsége 1979-ben már nem volt indokolható, mert a Svájcban élő magyarok az évek folyamán meghonosodtak. Ezért

gyülekezeteiknek el kellett ériük, hogy jogilag is létezve lelkészüket egyházi állományba kerüljön. A svájci egyházak nagy része többek között a lelki gondozás szükségességét belátva támogatta ezt az igyekezetet. Az idegen nyelvű igehirdetést minden svájci magyar megérti, de a lelki gondozás csakis anyanyelven képzelhető el. Jórészt Bazel és Zürich két akkori lelkész vezetőjének (5) köszönhetően, 1980. június 10-én négy magyar gyülekezet képviselői aláírhatták a Svájci Magyar Nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetsége alapszabályát, és egyesületet alapítva folytatódhatott a svájci magyarok protestáns lelki gondozása. A Szövetség az év folyamán választmányt alakított és eljárákat választott. Szöllősy Pál elnöki, Kaplony Péter jegyzői tiszteletet kapott. A Szövetség legfelsőbb szerve a közgyűlés, amely évenként egyszer ülésezik. A gyülekezetek számuknak megfelelően küldöttekkel és az egyházi eljárók elnökével képviseltetik maguk. Az egyesület tagsági díjjal működik, de támogatják azok a megyei egyházak is, akiknek a területén a magyar gyülekezetek tagjai élnek és egyházi adót fizetnek. 1989-ig, a svájci állampolgársággal még nem rendelkező magyarokra hivatkozva, támogatta az egyesületet a HEKS is.

A svájci magyar gyülekezetek tagjainak száma Zürichben 220-nál, Bazelben 160-nál több, Badenben és Luzernben negyven fölötti, de létrejöhetnek gyülekezetek 15 nagykorú személy részvételével is Schaffhausenben és St. Gallenban.

A jogi és anyagi kérdések megoldásával az egyetlen lelkészi állás betöltésére ketten jelentkeztek. Végül az állást megfélezték úgy, hogy mindketten fél-fél állást vállaltak egy-egy német nyelvű gyülekezetben is. Bán József Zürichben, Szathmári László pedig Bazelben

munkálkodott és alkalomadtán helyettesíthették egymást. Beiktatásuk 1981. november 22-én ünnepélyes keretek között történt a bázeli Szent Márton-templomban. Bázelen, Csobánczy József zürichi magyar plébános jóvoltából általános istentiszteleteket is tarthattak, ami minden bizonnyal segítette a híveket önazonosságuk megtartásában. Jó az együttműködés a bázeli Poósz Lajos katolikus pappal is.

1983 végén Bán József visszalépett a magyar nyelvű szolgálatból. A vezetőség ekkor pályázatot hirdetett a fél lelkészi állásra, amelyet Joób Olivér evangélikus lelkész nyert meg. Beiktatása 1985. június 23-án, a zürichi Gossmünster templomban történt. A zürichi gyülekezet néhány tagja külön csoportosulva 1987. január 18-án megalakította a Magyar Református Gyülekezetet, hat egyházi előljárót választott, és kérte a Szövetségbe való felvételét. A Szövetség elutasította a kérést, mert alapszabálya szerint egy helységben csak egy gyülekezet működhet. A csoport így a svájci sajátosságok szerint egyesületté alakult. Ugyancsak Svájci Magyar Nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetségén kívüli a berni (6) a genfi és a lausanne-i gyülekezet is (7). 1987. november 1-jén, a Szövetség közgyűlésén újraválasztották elnöki tisztségébe Dr. Szöllősy Pált. Ebben az esztendőben csupán a bázeli gyülekezet 70 élelmiszercsomagot juttatott el a szegény erdélyi családoknak (8).

A svájci gyülekezeti tagok átlagéletkora hatvan év fölötti. Az itt megtelepedett magyar lakosság a tengerentúliaknál is gyorsabban beolvad. A protestáns lelki gondozó szolgálat ennek figyelembe vételével végzi hitet- és nemzetiségüket megtartó szolgálatát.

A Szolgálat jövője

„A Magyarországi Református Egyház Istentől rendelt feladata idegenbe szakadt híveinek lelki gondozása mindenütt, ahol azt a körülmények szükségessé teszik, és a nemzetközi viszonyok megengedik...” Ez áll egyházunk korabeli hittérítői törvényében. Ennek a feladatnak az időszerűsége ma is nyilvánvaló. Az első világháború előtt félszázal több amerikai és óromániai református egyházat támogatott a MORE. A két világháború között Bécsben, Berlinben, Belgiumban, Franciaországban, Brazíliában támogatta a protestáns hitűeket. Az ezután következő évtizedekben ez már nem állott módjában. A nyugat-európai magyar lelki gondozás első, az egyház által irányított és magyar állami támogatásban részesülő korszakát követte az az otthonitól független tevékenység, amely létrehozta és megerősítette a Nyugat-Európai Magyar Lelkigondozói Szolgálat intézményét.

A rendszerváltás utáni újabb szakaszban, az eltelt évtized tapasztalataival gazdagodva és a Szolgálat szükségszerűségét értékelve, teendőinek számbavételével felvázolható ennek jövője, közhasznú munkájának mikéntje. Ehhez máig érvényesek azok a háború utáni kivándorlás- és szétszórás hangulatában fogant sorok, amelyeket Wass Albert írt a kivándorlók részére, a németországi és ausztriai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat által, 1949 júliusában kiadott füzetbe:” Ezzel a könyvvel és utána következő testvéreivel szeretnénk odasimulni a szétszóródott magyarok hithűségben megtartásnak és majdan hazavezérlésének Világ-szolgálatához.” A megtartás és hazavezérlésnek mai útja: a sokadik nemzedékekig való hitben és az anyanyelvben való

megmaradás. A NYEMRLSZ további működését nyilvánvalóan ennek a parancsoló célkitűzésnek kell, hogy alárendelje. Történetének összefoglalása is olyan hagyományfeltáró munka, amelyből a lelki gondozói munka eredményeiből és melléfogásaiból tanulva léphet az összefogásra buzdító szervezetség magasabb fokára.

„Amire most leginkább szükség van, az a csapatszellem, amely nem engedi meg, hogy bárki is tovább tartsa a labdát, mint kellene. Szükségünk van egymásra, hogy céljainkat a lehető leggyorsabban és eredményesen érjük el.

Ez nemcsak az üzleti ügyvitelben, de az egyházi életben is életszükséglet.

A néhány „nélkülözhetetlenre” való támaszkodás azt jelenti, hogy egyes embereket agyondolgoztatunk, a többi pedig elveszti az érdeklődését a félreállítás miatt. Ha szeretjük azokat a „nélkülözhetetleneket”, segítsünk nekik másokkal is megosztani érdeklődésüket és felelősségüket. Nem engedhetjük meg, hogy magunkról olyan sokat, másokról pedig olyan keveset gondoljanak, hogy mást ne vegyenek be csapatukba.

Hordozzuk hát mostantól terheinket, és hagyjuk, hogy mások is hordozzák önnön terheiket.” Az idézet a Bethlen Naptár 1968-as számában, Ravasz László, nyugalmazott püspök gyászjelentésének és levelének közelében olvasható. Most is a jövőnek szóló, jövő teendőinkben eligazító. Még akkor is, ha általánosan megállapítható, hogy a lelki gondozásra igényt tartó, külföldön élő magyarok száma egyre fogy (1), a hívek és a lelkészek kiöregednek. Európában csak kis mértékben sikerült a második nemzedéket a meglévő protestáns gyülekezetekhez kapcsolni. Ennek oka a sokasodó vegyes házasságok és a magyar nyelvtudás korlátozottsága. A helyzet megváltoztatását célozzák a cserkészlet, a magyar iskolák, az európai

Protestáns Ifjúsági Konferencia (Értekezlet) és minden protestáns gyülekezet sokféle igyekezete, lehetőségeiknek megfelelően ötletes és vonzó tevékenységei.

Az amerikai magyarok gyülekezet-teremtő és megtartó gyakorlatából, a svédországi egyház külföldi honfitársaikat segítő módszereit is gyümölcsöztetve lehetne a magyar keresztényeket önkéntességre szoktatva, tudatos egyházépítésre készíteni. A nyugat-európai magyar protestánsoknak a saját lábukra állva, saját maguk erejében bízva lehet és kell a lélekgondozást kiterjeszteniük, hogy folytathassák elődeik – e történelmi vázlatból is kitapinthatóan – áldásos munkáját.

Jegyzetek

Skandináviában

Barcza József: Magyar Protestáns egyházi élet Svédországban., ? 185-186. oldal. – 1965-től Koltai Rezsőn kívül lelkészé szentelték Svédországban Szigethy Sándort (1967), Kellner Ilonát, (1973), Gergely Pétert (1979) és Fogarasi Évát.

Ugyanott.

Ugyanott.

Pósfay György: Negyvenhetesek közt Svédországban , Új Kéve, II.(XI). évfolyam I. szám, 1994.március, 15 -17. oldal

Molnár Veress Pál: A svédországi magyar protestáns gyülekezet rövid története, Új Kéve, II.(XI). évfolyam I. szám, 1994. március, 12-13. oldal.

Barcza József: Magyar Protestáns egyházi élet Svédországban., ? 185-186. Oldal

Tanító Béla: Magyar reformátusok Finnországban, Reformátusok

Lapja, 1997. augusztus 31, 5. oldal
Ugyanott.
Petrauskiené Turai Léda írásbeli közlése alapján

Svájcban

Hermann M. János. A Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat félszázadnyi történetének vázlatos áttekintése – kéziratban – Írlet Károly magyar felesége 1968-ban elhunyt. A lelkész házaspárról szép megemlékezést közölt az *Élő Egyház*, 1968. októberi száma, 12. oldal.

Új Kéve, VIII. évfolyam 1. szám, 2000. április.

3.....? Confessio, 1991/2

4. Lemesi József 1979 decemberéig – hirtelen haláláig - szolgálta a bázeli magyar gyülekezetet.

5. Peter Rotach (Bázel) és Reinhard Kuster (Zürich)

6. Antal Béla majd később Péter Iván félállású lelkészekkel, 150 taggal, berni és bieli istentiszteleti hellyel rendelkeznek, és rendszeresen részt vesznek a Szövetség közgyűlésein.

7. A Szövetség évente háromszor megjelenő *A levél* című lapja mindhárom gyülekezet híreit és minden Svájcban működő protestáns gyülekezet istentiszteleti rendjét rendszeresen közli. Szatmári László beszámolója ???

A szolgálat jövője

1. Pósfay György, 2000. január 27-28-án , Esztergomban, *Egyház és magyarság* címmel megrendezett tanácskozására készült tanulmányából.

Név- és helymutató

A könyvalakba tördelt szöveg feldolgozásával

Kiegészítendők

Magyarító szöszedet

Legalább a dolgozatunkban szereplő idegen szavak feltüntetésével

~~admirális~~ tengernagy

~~konvent~~ összejövetel

~~konventi~~ összejöveteli

~~konzisztórium~~ egyháztanács

~~konzisztórium~~i egyháztanácsi

~~misszió~~—küldetés, kiküldetés, hivatás, megbízás, megbízatás, feladat, követség, küldöttség, térítés

~~missziói~~ küldetői, megbízói, küldöttségi, hittérítői

~~misszionárius~~ kiküldött, megbízott, hittérítő

~~peregrinus~~ kóborló diákok

~~pietizmus~~ túlzott jámborság

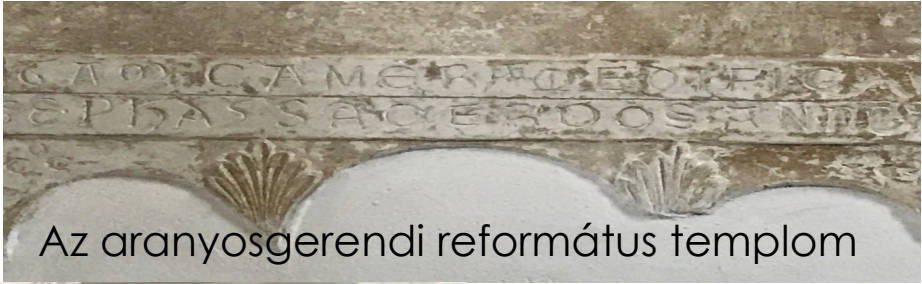
~~zsinat~~ egyházi törvényhozó gyűlés

~~zsinati~~ egyházi törvényhozó gyűlési

Angol, német és francia nyelvű összefoglaló

Az írásban található dokumentumok a budapesti Ráday levéltárban találhatóak.

Vége

Az aranyosgerendi református templom szószeke mögött, az egykori sekrestyeajtó levél- és rozettadíszes szemöldökkövén olvasható az 1290-es dátum. Tatárjárás

utáni években ekkor fejezték be az építkezést. A Kalocsa nemzetség Tyukod ága hétvévszázaddal ezelőtt alapított itt birtokot. Ezek szerint az Árpádházi Erzsébet tiszteletére emelt templom Erdély legrégebb temploma. Az előtte húzódó országúton a helyi igazgatás elfelejtí megjelölni a műemlékének kijáró táblával. Három vízszintes sávval tagolt, levelekkel, maszkokkal, tatárfejekkel díszített frízje és Bolyai-kályhája különlegesség. Gudor Péter tiszteletes úr ismertetői élményt jelentenek minden látogatónak. Feltárt falfreskói egyikén a Királyok imádása látható.

Az aranyosgyeregyi református templom bejárata
KAPUK Ligeti Pál fotósorozata

Hátrahagyott

maradék, elfelejtett, elhallgatott, nem firtatott, figyelmen kívül hagyott, titkolt és válasz nélkül maradt jövő's kérdéseinkből

Mi tetszik és mi nem Svédországban? Miként alkalmazkodhatunk a svéd szokásokhoz?

Mi a véleménye a Magyar Liget által kitarótan hirdetett és ajánlott „*Beilleszkedni igen, beolvadni nem!*” magatartásformáról?

Miként lehetne életesebbé tenni a magyar és különösen a szórványban működő magyar közösségek tevékenységét? Észrevette-e a magyar egyesületek tagjainak kettősségét: néhányan tevékenyek, túlnyomórészt csupán szemlélődő magatartásúak?

Lát lehetőséget arra, hogy a teljes tagság bevonásával a *Tudnunk kell egymásról!* - gondolat a magyarok országos összeírásába kezdjünk?

A magyarok felbecsült számához viszonyítva a magyar egyesületi tagok száma legfennebb összlétszámuknak mindössze néhány százaléka. Lehet, mert kell, ezen változtani?

A „*Minden magyar felelős minden magyarért*” gyakorlatának lehet-e, avagy miként lehet érvényt szerezni?

Segíthetné a szórványokban élő magyar oktatást és az ottani tanítók és tanárok továbbképzését egy módszertani tudását gyakorlatban végző anyaországi utazó pedagógus? Elképzelhető egyféle tanácsadó-tanfelügyelő utaztatása az anyaország és a szülők támogatásával?

Miként hasznosíthatnánk még inkább az itteni magyar értelmiségieket a nemzetnevelésben?

Milyen felnőttnevelő tevékenységet javasolna az anyanyelvápolásra? Az anyanyelvápolás a családban kezdődik. Miként lehetne ennek érvényt szerezni?

Miként erősíthető a fejlett országokban elhanyagoltak ellenében a magyar családok elvárhatóan nagyobb és jövő's szerepe? Miként segítheti ezt a Magyar Liget - a skandináviai magyar családok lapja?

Mit tehetnének a magyar egyesületek a szórványban élő magyar írók, képző- és zeneművészek, egyéb alkotók népszerűsítésére? Kellenének ehhez a hazai kezdeményezések mintájára az irodalmi karavánok? Ki próbálkozzon ezek beindításával anyaországi és skandináviai előadókkal?

A szórványmagyarok kapcsolat-teremtésének javítására és gyors tájékoztatására támogatná Ön saját, magyar nyelvű rövidhullámú rádióadások beindítását?

Politizáljon, vagy ne politizáljon a szórványmagyar, a magyar egyesület, a magyar egyesületben szerepet vállaló közéleti ember?

Milyen még lefedetlen, elhanyagolt művelődési területről hiányzik a Körösi Csoma Sándor-féle segítség?

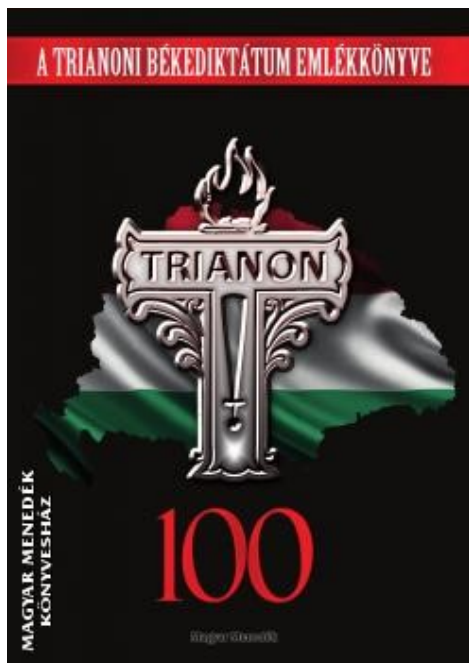
Elégedett a saját magyarságtudatának ápolásával? Milyen tapasztalatokra tett szert ebben?

Tartana-e időnként lelkiismereti vizsgálatot nemzetiségi hovatartozásának kérdésében? Fontosnak tartja hagyományaink ápolását, az utánunk jövő'sk segítségét ebben?

Belenyugszik abba, hogy a szórványokban élők harmadik generációja már nem beszéli ősei nyelvét? Mi a teendő?

MAGYAROK TÖRTÉNETE - 35.

100 trianoni esztendő és az összetartozás éve

Mit kell tudniuk a szórványba kényszerült magyar családoknak az idén száz éves trianoni békediktátumról?

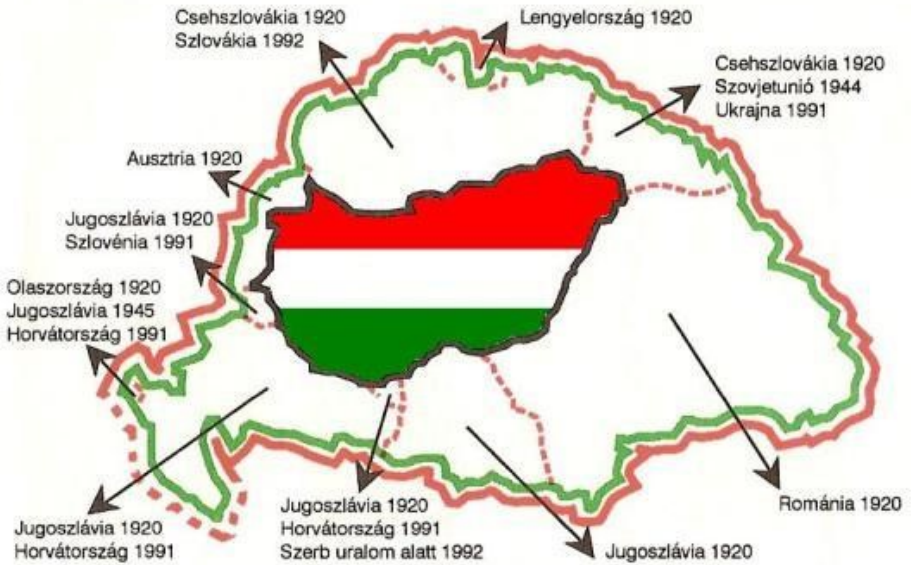
1920. június 4-én 16:32-kor írták alá a versailles-i Nagy Trianon-kastély 52 méter hosszú és 7 méter széles folyosóján, a La galerie des Cotellesben. A trianoni békeszerződés valójában békediktátum, kényszerszerződés, békeparancs volt. Az első világháborút kirobbantó, vesztes Osztrák–Magyar Monarchia egyik utódállama és a háborúban győztes antant hatalmai

(Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország, Japán, Belgium, Görögország, Nicaragua, Panama, Lengyelország, Portugália, Románia, Szerb-Horvát-Szlovén Állam, Sziám és Cseh-Szlovák ország) között létrejött szerződés, amely többek között a felbomlott Osztrák–Magyar Monarchia miatt Magyarország megcsonkításával sok kis többnemzetiségű államot hozott létre. Mintegy 3,3 millió magyar rekedt kívül az új magyar állam határain. A magyar nemzetiségűek lélekszáma az elcsatolt területeken az 1910-es népszámlálás alapján világháború után a Magyar Királyság lakóinak száma 20 886 487-ről 7 615 117-re esett vissza.

„Azért kell emlékeznünk és emlékeztetnünk Trianonra, mert annak következtében a Kárpát-medencében több mint egy évezrede őshonos magyarság – Európában egyedülálló módon! – ma nyolc államba szétszórva, szétszakítottan él. Az anyaországon kívüli hét országban kisebbségben, s többükben (főként Ukrajnában, de többé-kevésbé Romániában és Szlovákiában is) éppúgy alávetett, diszkriminált, szorongatott helyzetben küzd a megmaradásért, mint száz vagy ötven éve.

„Megfogyva bár, de törve nem”, szoktuk idézni Vörösmarty híres verssorát, de Illyés Gyula 1977-ben azt írta (Válasz Herdernek és Adynak), hogy a számokkal mérhető meggyengülésnél, megfogyatkozásnál

háznak tája

szinte katasztrofálisabb lett, ami Trianon után a nemzeti tudatot érte. Szellemi összetartó erő – a közérzés kohéziója – nélkül ugyanis nincs nemzet. Ezt a kohéziós erőt ráadásul nemcsak a határon túl támadták, gyengítették jobb- és baloldali sovíniszta diktatúrák, hanem a

határon innen is, a legsúlyosabban a megbocsáthatatlan a 2004. december 5-i népszavazás.

Ez és a szomszédos országokban részben megvalósult, de nagyobb részben még megvalósítandó teljes anyanyelvi, oktatási, kulturális,

gazdasági és politikai szabadság, az egyéni és közösségi (területi) nemzetiségi autonómia lehet a hatásos gyógyír a trianoni traumára. Ezért nem a gyászolás, hanem a gyógyulás feladatával, nem a harag és bosszúvágy, hanem a nemzeti összetartozás és együttműködés további erősítésével kell önnepelnünk ebben a centenáriumi esztendőben.”

Hű Henrik hihetetlen hírlevele Helgának

Hazám határait hátrahagyva, három hétig Hegel, Heine honában, Hannoverben, Hamburgban helyettesítettem hivatalos honoráriumért Hans Herbertet. Hetedikén hétfőn hárman Hédivel, Hugóval (holland házaspár) Hágából, Helsinkibe hajóztunk. Hédi horgolt, hímzett. Hugó heverészett, hálóhelyére húzódott, hogy Horatiusnak hódoljon. Hajósaink hevenyészett hálóval, horoggal hitvány heringet halásztak. Hajónkat hamarosan hömpölygő hullámok háborították, halászcsonakként himbálták, hányták Herkulesünket. Helsinki hídjai, hétemeletes házai, hatalmas hengerműve, hőerőművei hatásosak. Harisnyagyárai, húsüzemei hetedhét határban híresek.

Huszonharmadikán hangversenyen Händel, Haydn, Hubai hegedűversenyét hallgattuk.

Hébe-hóba hülyéskedtünk, hotelünk halljában huncutkodtunk, hatásos históriákkal hárijánoskodtunk. Havazik Helsinkiben. Hó hull háztetőkre, hídakra, halpiacokra. Hódprémet, hócipőt, halinacsizmát hordanak. Hómunkásaik helytállását három havilap hirdeti.

Hanoiból háborús híreket hoznak, heves harcokról, holnap hidrogénbombákról. Harctereken háborútól, himlőtől, hastífusztól, hepatitisztől hullanak hajszolt halandók. Hőmérőnk higanyszála hajnalban húszig húzódik. Háromnegyed hétkor hosszan hangzik Helsinki harangszava. Hiva, huomenta! (jó reggelt) Hallani helyenként.

Hotelünk hangulatos, hanem hálószobáink huzatosak, hidegek.

Helyiségeiben hintaszékek, heverők háziszóttésekkel.

Heveny hörgő huruthoz hamar hozzájutottam, hevertem huzamosan.

Hotelbéli hálótársaink hűvösek hozzánk. Hugó hajnali háromkor horkol, helytelenkedik, hangulatunk haragosra hanyatlik.

Hideg hétköznapokon, ha hétkor holdfénynél hólabdázunk, hokizunk, helsinkiek helyeslő huj huj hajráját hallgatjuk.

Hétvégi hóbortunk hógolyózás.

Hokizás helyett hol huszonegyezéssel, hol hubertusz hörpintgetésével hevülünk, hűségünket holtig halasszuk.

Hédi Helsinki hölgyekkel hímző hobbijának hódol.

Holnapra helikopterrel Hamenlinába hívnak Hejkéék.

Harmincezres helység, hazai Hatvanunkhoz hasonló.

Hadtörténész haveromnál, Hejkééknél hálók.

Hiába hagytalak Helgám Hegyeshalomnál, harmatarcod, hattyúnyakad, hollóhajad, hazaszólít Hejkéék honából. Hazahív Hungária!

Hosszú hontalanságomból hűsvétra hazaérkezem hozzátok Hevesbe.

Hermelinbunda hízelegne hűságodnak, ha hozzáférhető?

Hajnalkának helyes hósapkát, Hubának hullámvastut helyeztem hátizsákomba, Hugónak homokozójátékot, horgászfelszerelést hozok.

Hármótók híján honvágyam hétről-hétre hatalmasodik.

Hiszem, hogy hűsvétkor hiánytalanul helyreáll harmonikus házasságunk, Hevesben, házunkban hűsvétolhatunk.

Helsinkiben halak havának huszonhetedikén, Hű Henriked!

Eszik-e húst az ördög?

Úgy tűnik, régebben nagyobb port vert fel egy tudománnyal kapcsolatos jelenet, vita, mint ma. Ma szakosított kongresszusokon hallgatják meg egymást a kutatók, a napot egy jó vacsorával befejezve. Olyan jelenetek, amelyek az irodalomba is bekerülnek, ma már biztos ritkábbak. Az első ilyen anekdota Darwinnal kapcsolatos.

Thomas Henry Huxley (1825-1895) angol biológus támogatta Charles Robert Darwin (1809-1882) evolúciós elméletét, ezért Darwin bulldogának is csúfolták. Híres lett Huxley 1860-as vitája Samuel Wilbeforce (1805-1873) oxfordi püspökkel, aki maga is jártas volt a természettudományokban. A vita nagy port vert fel, de fontos volt az evolúció széleskörű elfogadtatásában. A nevezetes vitát Darwin *A fajok eredete* című könyve váltotta ki. Egy nyilvános előadáson J. W. Draper védte Darwint. Felszólalásának címe "Európa intellektuális fejlődése" volt. Az előadás heves vitát váltott ki, amiben Huxley is erősen védte Darwint. Bár Darwin soha nem állította, hogy az ember a majomtól származik, de a látszólagos rokonságunk említése a csimpázzal sokakkal ezt hitette el.

Mindenesetre Huxley újra kihangsúlyozta, hogy ő a majomtól származik. "Az apai, vagy anyai ágról?" - kérdezte a püspök végtelen udvariasan. Huxley azzal vágott vissza, hogy "nem szégyelli, ha a majomtól származik, de azt szégyellné, ha nevét olyan embertől kapta volna, aki kiváló tehetségét arra használja, hogy elhomályosítsa az igazságot." Darwin nem volt jelen a vitán.

Egy másik történet Jean-Baptiste Lamarckról (1744-1829) és Georges Cuvier-ről (1769-1832) szól. Lamarck 1809-ben állt elő evolúciós elméletével, miszerint fejlettebb lények fejletlenebbektől származnak. Nem sok megfigyelése volt, ami bizonyította volna ezt. Katedrán ülő kutatóknak is nevezték. Cuvier ezzel ellenében kiváló megfigyelő volt, és a terepen kutatott. Szenzációnak számított, mikor Párizsban, a Montmartre-on kiásott egy egyszarvú csontváz-részt. Ebből rekonstruálni tudta az egész állatot. Modernizálta az anatómiát. Kidolgozta a *korrelációs törvényt*. Eszerint például állatok, amelyeknek szarvuk és patájuk van, azok mindig növényevők. Karmok, futásra való izmok és tépőfogak húsevő állatra jellemzőek. Egy földből kiásott állkapocsból rekonstruálni lehet az egész állatot - állította.

Klasszikus az anekdota tréfás diákjairól, akik egy éjszaka meg akarták ijeszteni jó tanárukat. Egyikük ördögnek öltözött fel, két szarvval és patával, míg a többiek kintről leleselkedtek. “Ébredj fel! - kiáltotta az ördög. - Én vagyok az ördög és megeszlek!”

Cuvier felriadt és ránézett a jelenségre. “Nem, te nem tudsz megenni engem - mondta szárazon. Szarvad van és patád. Korrelációs elméletem szerint te növényevő vagy! - ezzel visszafordult és aludt tovább. Óriási taps kintről az ablaknál.

A harmadik történetünk Kármán Tódorról (1881-1963) szól. Az első világháború idején ő a harmincas éveiben járt és már professzor volt. De a behívást az osztrák-magyar hadseregbe ő sem kerülhette el. Főhadnagyi rangban szolgált. Ekkor már kidolgozta a légáramlás szabályait és azt, amit Kármán örvénysornak ismert el a tudományos világ. A propellerek formája is fontos volt. Mindez az ő területe volt. Egy nap megjelent a bécsi laktanyában Boroevits vezérezredes, hogy bemutassa légszár - találmányát, amit a kísérleti intézetben kívánt kipróbálni. Az új rendszerű légszár pontosan olyan volt, mint egy háztartási fakanál. Az ezredes elmagyarázta, hogy a ma használatos légszárak két szárnya forgás közben károsan befolyásolja egymás hatását és a levegőben örvénylést létesít, úgy hogy mindkét légszárszárny szinte légüres térben dolgozik. Az új találmány ezt kiküszöböli, mert csak egyetlen szárnya van. A tisztek gratuláltak, ami megnyugtatta a vezérezredest. - Örülök, hogy Önöknek is tetszik a találmányom, mert egy kellemetlen élményem volt a vonaton. Egy fiatal főhadnaggyal utaztam, akinek gallérján a két arany csillag mellett a repülősök jele is ott volt. Gondoltam magamban, ez megfelelő szakember, akivel beszélhetek találmányomról. Megkérdeztem a főhadnagyot, ért-e a légszárakhoz. Azt mondta konyít hozzá egy kicsit. Megmutattam neki a rajzot és elmagyaráztam neki részletesebben. Aztán megkérdeztem, mi a véleménye. Ez a hülye idióta erre elkezdett hangosan röhögni. Úgy röhögött, mint egy ló. Aztán felállt és csavarni kezdte a zubbonyom gombját, míg továbbra is röhögött. “Mondjon még egy viccet, mert ez remek volt.” Persze a főhadnagy Kármán volt. Hallva a jelenetet, a szomszéd fülkéből, áthívta őt egy barátja és ajánlotta neki, hogy szálljon le a következő álmódon, mert még baja is lehet abból, hogy főhadnagyként csavargatta egy vezérezredes gombját..

Ez volt a fakanál légszár története. Vannak vajon ma is ilyen tudományos történetek, amelyek ilyen hullámokat keltenek?

Borka László

Rajzötlet: egy patás ördög az ágyban fekvő, hosszú, bojtos, csúcsos hálósapkában alvó öregot riogatja

Annabel unokámtól 2019. november 9-re meghívást kaptam az Oslói Egyetem Informatikai Intézetében rendezett versenyre. A verseny neve is felkeltette az érdeklődésemet, hiszen még sohasem hallottam róla: First Lego League. Gondoltam, jó ha utána nézek egy kicsit, hogy mi is takar ez a három betű: FLL.

A kezdetek visszanyúlnak a LEGO 1932-es megalkotásához. Ole Kirk Christiansen (1891-1958) dán asztalosmester fából készített játékokat, és azon gondolkodott, hogy ha a kockákat valamilyen módon egymáshoz rögzíti, akkor magas tornyokat is építhet belőlük, úgy hogy nem esnek szét. Ekkor gondolt arra a megoldásra, ami a mai LEGO-k összeillesztési módja. A kezdetekben ezek a bütykök az elemek alján lévő lyukakba illeszkedtek. Sajnos a találkozás nem mindig passzolt tökéletesen. A későbbiekben az alapító fia volt felelős a gyártás irányításáért, és anyagi okok miatt a fa helyét préselt műanyag vette át. A technológiai eljárás is javítottak, aminek köszönhetően 1958-ban megszületett a mai LEGO. A sikerét az is bizonyítja, hogy a több évtizede gyártott elemek kompatibilisek egymással. Az alapkockák után megjelentek a technikailag egyre fejlettebb darabok. Ma már a LEGO a világ legkeresettebb játéka közé tartozik. A neve is mutatja, hogy mi volt a játék megalkotásának a célja, hiszen a dán «leg godt» kifejezésből származik, ami azt jelenti, hogy «játssz jól!». A játékok mellé mindig csatolnak használati utasítást, ami segíti az összeszerelést. Azonban sokan vannak, akik nem csak a megadott formát építik fel, hanem saját fantáziájukat, kreativitásukat használva, mást alkotnak. Ilyen volt például a Victor nevű unokám, aki hétéves kora körül megalkotta a repülő hókotrórt. Ez is ékes bizonyítéka, hogy a fantáziának semmi sem szabhat határt. Aki pedig speciális LEGO élményekre vágyik, annak ajánlom, hogy látogasson el az 1968-ban alapított Legolandba, ami a Dániában levő Billundben található és fergetes élményt nyújt. Aki pedig Magyarországon tölti szabadságát, ne hagyja ki a Campona Kocka Parkban látható óriási LEGO - kiállítást.

A fantázia határtalanságára gondolva 1989-ben Lawrence Kamen (1951) létrehozta a FIRST programot (For Inspiration and Recognition of Science and Technology - Tudomány és technológia inspirációja és elismerése), amelyben LEGO-ból készített robotok versenyét tette lehetővé középiskolás diákok számára. Fontos szerepet kapott Dr. Woodie Flowers (1943-2019) professzor is, aki e verseny alapjait fektette le.

L. Kamen amerikai mérnök, feltaláló és üzletember, az ő nevéhez fűződik többek között a Segway kitalálása és létrehozása. Kamen már korábban is befutott feltaláló

volt, főleg az egészségügy területén alkotott sikeres termékeket. Ilyenek voltak a teljesség igénye nélkül: gyógyszer-infúziós pumpa, hordozható dialízisgép, inzulinszivattyú, terepjáró elektromos kerekesszék és még megannyi találmány.

Dr. Woodie Flowers pedig a FIRST társelnöke és tanácsadója, aki közkedvelt oktató volt, és a gyakorlati mérnöki oktatás úttörője. Különböző tervezési és robotikai versenyeket hozott létre és az általa megalkotott «Gracious Professionalism» kifejezés végigkísérte a versenyeket. A FIRST szellemiségét is ez a gondolat határozta meg, és minden feladat során ápolták annak jelentését. Szem előtt tartották, hogy a téma a világ jobbítását szolgálja, és eleve ötleteket sugalljon a megoldásra. Sajnos Flowers 2019 októberében meghalt, és ezzel fájdalmas veszteség érte a FIRST alkotó csoportját.

Nem sokkal azután, hogy megalakult a FIRST, elindították az első robotépítő versenyt, amit azóta minden évben megrendeznek. Ez a verseny lehetőséget adott a világ minden tájáról érkező középiskolásoknak saját robotuk megtervezésére és felépítésére. A lefektetett szabályok szerint kormeghatározással kategóriákat alakítottak ki. A versenyeken évente több mint 80 országból mintegy 30 000 csapat vesz részt. A csapatok változóan három-tizenöt főt számlálnak. Annabel unokám korára való tekintettel a 10-16 év közöttiek csoportjába tartozott.

A verseny minden évben egy központilag meghatározott téma köré épül. 2019-ben a feladat a «City Shaper» azaz «megoldások a városi kihívásokra» volt. A versenyre való jelentkezést minden év áprilisáig fogadják el, azonban a megadott témát csak szeptemberben hozzák nyilvánosságra és a versenyzők nyolchetes felkészülési időt kapnak. A csapat tanulókból és egy felnőtt oktatóból áll. A tanulóknak négy fő részre kell összpontosítaniuk: kutatásra, technológiára, piackutatásra és együttműködésre.

A kutatási résznél be kell mutatni az abban az évben megadott témára, és korunkra reagáló megoldást. Számítógép segítségével komoly prezentációt kell felmutatni az általuk jónak vélt innovatív elképzelésre, mely társadalmi szempontból releváns témára épül.

A technológia pedig maga a robot felépítésének és funkcionális működésének a bemutatása. Fontos szerepet kapott a robot esztétikai kinézete és működése a programozással együtt. Több terepasztal adott lehetőséget a robotok bemutatására. A robotok, távirányítás vezérléssel, bonyolult műveleteket és feladatokat oldottak meg. Élvezetes volt nézni a diákok lelkesedését és óriási felkészültségét. A szakmai részből jómagam nem sokat értettem, viszont Dávid fiam, aki velem tartott, már más szemmel nézte a versenyt, hiszen ő elektromérnök és a diplomamunkája pont a robotikáról szólt. Nagyon sajnálta, hogy az ő idejében nem kaptak a tanulók ilyen

lehetőséget.

A harmadik, negyedik rész pedig az értékesítés és együttműködés témaköre. Fontos feladat a termék eladása. Ebben segít a jó kommunikáció, az értékesítendő termék alapos ismerete, és ha ez a kettő megvan, akkor egy bizalomra

épülő megállapodás létrehozása. Természetesen ez csak elméleti «feladat». A támogató szponzorok megtalálása is az értékesítő

feladata, ami viszont már a gyakorlatban is valós, hiszen a csapat munkáját segíti azzal, hogy bővíti anyagi lehetőségeit. Az együttműködés – az esetleges győzelem biztosítéka — kölcsönös munkálkodást és egymás segítségét jelenti. Ennek a részlegnek a vezetője Annabel unokám volt, és meg kell hagyni, hogy a szponzorok felkutatásában kimagasló munkát végzett.

A versenyeket, mivel rengeteg résztvevője van, szakaszokra osztják. A regionális megmérettetést minden országban az erre a célra kijelölt városokban tartják, ezt követik az elődöntők, ahol már több országot is összevonhatnak. A döntőket pedig az USA különböző városaiban tartják 2020. március 6-án, 7-én.

A csapatok teljesítményét a témához értő szakemberek, tanárok értékelik a kiadott értékelő lap alapján. Figyelembe veszik, többek között, hogy a kidolgozott anyag megfelel-e az adott feladatnak, és eredményes lett-e. A részfeladatokra kapott pontokat végül összesítik.

Mindez a FIRST története volt. Most tehát az Oslói Egyetemen folytatjuk egy zsűfólásig megtelt aulában, ahol szinte érezni, ahogy izzik a levegő és a verseny izgalma a tetőpontra hág. Olyan, mintha egy felbolydult méhkasba kerültünk volna. A csoportok több emeleten, külön termekben versenyeztek, illetve előtte még az utolsó javításokat végezték. Két hónapig készültek arra, hogy itt megtartsák az előadásukat, bemutassák a robotot és azt a standot, ahol a verseny ideje alatt a szponzorok által adományozott termékeket árulták. Hihetetlenül szórakoztató, és lenyűgöző volt, hogy az adott témát milyen kreatív és mennyire különböző megoldásokkal dolgozták fel. A tanulók nagy része azt vallja, hogy az esetleges vereség nagy lökést ad arra, hogy a következő évben jobbak legyenek, és tanuljanak az elkövetett hibákból. Azonban ez a verseny nagyszerű élmény és ebben mindenki nyertes. Nyernék azzal, hogy mélyebb ismereteket szereznek a kutatás és a technológia területén, valamint megtanulják a csapatmunkát. Kialakul bennük egy új téma megismerésének és fejlesztésének képessége, s mindez szórakoztató és játékos kereteken belül.

Lawrence Kamen azt vallja, hogy a First megalapítására a legbüszkébb. Azt jósolja, hogy az eddigi versenyeken résztvett közel egy millió hallgató közül kerülnek majd ki azok, akik az elkövetkezendő évek jelentős technikai találmányait hozzák majd létre.

A jövő nemzedékének csakis sikerekben gazdag életet kívánhatunk.

Nádasy Farkas Irén

ILYEN LEGYEN A SZÁRÍTÓD
2020-BAN!

BOLDOG ÚJ ÉVET!

2020 SZÖKŐÉV!
Mindenki vigyázzon a
párjára!
Gondoltam szólok! 🐞

Vídám oldal

Hogy a mérleg
idegesít, tudom... de
mostmár kezdi a tükör
is...

Attila egy átmulatott
éjszaka után kijött
a sátrából, szétnézett,
és ezt mondta:
"Hun vagyok?"

Magyar tudósok
megállapították, hogy napi fél
deci pálinka nemcsak
egészséges, de kevés is.

Vídám oldal

-Van valami
innivalód?
-Víz.
-Valami
keményebb?
-Jég. 😂

KAPUK Ligeti Pál fotósorozata
Kolozsvári polgári ház bejárata